

Na temelju članka 1., 4. i 8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operateru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02 i 13/03), Državna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 08. lipnja 2006. godine, donijela je

ODLUKU

O OBIMU, UVJETIMA I VREMENSKOM RASPOREDU OTVARANJA TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

Opća odredba

Ovom odlukom se definiraju obim, uvjeti i dinamika otvaranja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini u djelatnostima proizvodnje i snabdijevanja električne energije.

Obim, uvjeti i dinamika otvaranja tržišta iz prethodnog stava su osnova za utvrđivanje uvjeta i kriterija za sticanje statusa kvalificiranog kupca.

Članak 2.

Učesnici na tržištu električne energije

Otvaranje tržišta električne energije odvijat će se postepeno, a cilj otvaranja je stvaranje, održavanje i razvoj konkurentnih odnosa između učesnika na tržištu električne energije.

Udio potrošnje svih kupaca koji mogu steći status kvalificiranog kupca električne energije u ukupnoj potrošnji električne energije u BiH, na godišnjem nivou, predstavlja pokazatelj otvorenosti tržišta.

Učesnici na tržištu električne energije su: kvalificirani kupci, proizvođači, trgovci i snabdjevači.

Kvalificirani kupac je kupac koji ispunjava uvjete i kriterije propisane posebnim aktima nadležne regulatorne komisije za električnu energiju i koji je slobodan da kupuje električnu energiju na tržištu po svom izboru.

Proizvođač za kvalificirane kupce je onaj proizvođač koji nije obvezan da svoju cjelokupnu proizvodnju isporuči kroz obvezu pružanja javne usluge.

Trgovac električnom energijom je trgovac koji posjeduje odgovarajuću licencu za trgovinu i snabdijevanje električnom energijom.

Snabdjevač za kvalificirane kupce je snabdjevač koji posjeduje licencu za obavljanje djelatnosti snabdijevanja kvalificiranih kupaca.

Članak 3.

Uvjeti otvaranja tržišta električne energije

Uvjeti otvaranja tržišta električne energije su:

- uspostava operatora prijenosnog sustava, operatora distributivnih sustava kao i razdvajanje elektroenergetskih djelatnosti,
- uspostava pravila koja osiguravaju slobodan i ravnopravan pristup trećih strana na prijenosnu i distributivnu mrežu (mrežna pravila) i pravila koja osiguravaju uravnotežen rad sistema u uvjetima dereguliranog sektora (tržišna pravila),

- uspostava mrežnih tarifa (tarifa za usluge prijenosa i tarifa za usluge distribucije) i tarifa koje se odnose na upravljanje sustavom.

Članak 4.

Dinamika otvaranja tržišta električne energije

Otvaranje tržišta električne energije u BiH provodit će se dinamikom prema kojoj status kvalificiranog kupca mogu steći:

- svi kupci sa godišnjom potrošnjom električne energije većom od 10 GWh od 1. siječnja 2007. godine,
- svi kupci sa godišnjom potrošnjom većom od 1 GWh od 1. siječnja 2008. godine,
- svi kupci osim kupaca iz kategorije potrošnje domaćinstva od 1. siječnja 2009. godine,
- svi kupci električne energije od 1. siječnja 2015. godine.

U skladu sa ekonomskom politikom zemlje, DERK može propisati drugačiju dinamiku otvaranja tržišta električne energije u BiH i primjenu odgovarajućih tržišnih mehanizama, ako to budu zahtijevale okolnosti i razvoj tržišta električne energije u BiH, energetskog tržišta zemalja jugoistočne Europe i njegovo uključivanje u jedinstveno europsko energetsko tržište.

Članak 5.

Status kvalificiranog kupca

Status kvalificiranog kupca stječe kupac koji, pored uvjeta iz članka 4, ispunjava i ostale uvjete i kriterije koje propisuju Regulatorna komisija za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine, Regulatorna komisija za električnu energiju Republike Srpske i nadležno tijelo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Kupac koji ispunjava uvjete i kriterije za dobijanje statusa kvalificiranog kupca, može zadržati status tarifnog kupca, ako procijeni da je to u njegovom interesu.

Kupac koji želi promjenu svog statusa mora, prije donošenja bilance električne energije u BiH za narednu godinu, a najkasnije do 30. rujna, da podnese nadležnom tijelu iz stava 1. ovog članka zahtjev za promjenu statusa. Kvalificirani kupac čiji snabdjevač iz bilo kojih razloga prestane sa radom, ima pravo na snabdijevanje od snabdjevača koji obavlja javnu uslugu snabdijevanja na području na kome se nalazi kupac.

Uvjete, kriterije i preciznije rokove za promjenu statusa kvalificiranog kupca, način i uvjete za snabdijevanje kvalificiranih kupaca čiji snabdjevač iz bilo kojih razloga prestane sa radom, kao i ostale uvjete iz ove oblasti propisuju nadležna tijela iz stava 1. ovog članka.

Članak 6.

Završna odredba

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Prema članku 4.1. i članku 8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operateru sustava električne energije u BiH (“Službeni glasnik BiH”, br. 7/02 i 13/03) *tržište električnom energijom u Bosni i Hercegovini je jedinstveni ekonomski prostor* i utemeljeno je na slobodnom i ravnopravnom pristupu elektro-prijenosnoj mreži, na načelima reguliranog pristupa i odgovarajućim direktivama Europske unije.

Člankom 8. istog zakona utvrđeno je da se tržište električne energije otvara u skladu sa zakonima i propisima koji će definirati obim, uvjete i vremenski raspored otvaranja tržišta. Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK) je s posebnom pažnjom i oprezom tumačio ovakvu postavku zakona, kako bi ograničio svoje akcije na ovlaštenja u okvirima njegove nadležnosti. DERK je stoga razmatrao i odredbe Zakona o električnoj energiji u Federaciji BiH i Zakona o električnoj energiji u Republici Srpskoj.

Zakon o električnoj energiji u Federaciji BiH (“Službene novine Federacije BiH”, br. 41/02, 24/05 i 38/05) zasniva postepeno uvođenje tržišta električne energije izričito na aktima Državne regulatorne komisije za električnu energiju. Najprije to čini odredbom stava 1. članka 8. zakona, a zatim i stavom 2. istoga članka u kojem se navodi da će se “postepeno uvođenje i razvoj tržišta električne energije do potpune liberalizacije provoditi u skladu sa energetske politikom i reformom energetskeg sektora i provedbenim propisima, uključujući i propise o organizaciji tržišta električne energije”. U istom smislu zakon nastavlja i u članku 15. obvezujući Regulatornu komisiju u Federaciji BiH da “na temeljima koje propiše Državna komisija regulira tržište električne energije na način da osigura transparentne i ravnopravne odnose između svih učesnika”. Prema odredbi članka 48. “status kvalificiranog kupca stiče se u skladu sa zakonima i propisima koji će, u skladu sa Zakonom o prijenosu električne energije, regulatoru i operatoru sustava Bosne i Hercegovine, *definirati obim, uvjete i vremenski raspored otvaranja tržišta.*”

Zakon o električnoj energiji u Republici Srpskoj (“Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 66/02, 29/03, 86/03 i 111/04) se o procesu otvaranja unutarnjeg tržišta električne energije odredio kroz definiranje statusa kvalificiranog kupca, odnosno utvrđivanje praga potrošnje električne energije kvalificiranog kupca u momentu početka primjene zakona (članak 49.). Prema istom članku prag potrošnje za kvalificirane kupce određujući je za stupanj liberalizacije tržišta električne energije. Tako, Regulator Republike Srpske može propisati snižavanje potrošnje određene ovim zakonom i druge kriterijume po kojima se stječe status kvalificiranog kupca u skladu sa *dinamikom otvaranja tržišta*. DERK je uvjerenja da bi ovako izraženo zakonsko opredjeljenje trebalo značiti – primjenu propisa iz članka 8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH kojim će se definirati obim, uvjeti i vremenski raspored otvaranja tržišta.

Polazeći od toga da je u obimu nadležnosti DERK-a, opisanom u članku 4.2. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH, i ovlaštenje DERK-a navedeno pod točkom k) “*stvaranje i održavanje konkurentnih tržišta kada je to izvodivo*, i prevencija i kažnjavanje pohlepnog, odnosno protukonkurentnog ponašanja”, DERK-ova je procjena da je stvaranje i održavanje konkurentnog tržišta, uz ispunjenje odgovarajućih uvjeta, izvodivo te ovom odlukom definira obim, uvjete i vremenski raspored otvaranja tržišta.

Zakon o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH (“Službeni glasnik BiH”, br. 7/02 i 13/03) ističe svoju namjeru da se “omogućiti i ubrza stvaranje *tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini i regionalnog tržišta električne energije*” (članak 1.) Ova odluka DERK-a ima cilj doprinijeti ostvarenju pomenute namjere.

Uvođenje konkurencije na tržištu električne energije i liberalizacija tog istog tržišta zahtijevaju provođenje velikih strukturalnih i regulatornih reformi te pripremu odgovarajuće regulative. Odluka o obimu, uvjetima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u BiH je dio ove regulative i obilježava početak pristupa realizaciji sveukupnih obveza Bosne i Hercegovine nakon potpisivanja Ugovora o uspostavi Energetske zajednice jugoistočne Europe (ECSEE Treaty) u Ateni 25. listopada 2005. godine.

DERK je utvrdio Nacrt odluke o obimu, uvjetima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u BiH na sjednici održanoj 8. studenog 2005. godine.

Nacrt odluke dat je na uvid javnosti u cilju prikupljanja primjedbi, komentara i mišljenja zainteresiranih lica.

U svrhu postizanja što kvalitetnijih konačnih rješenja, koja anticipiraju dalji razvoj i otvorenost tržišta električne energije, DERK je 7. prosinca 2005. godine održao Javnu raspravu.

Nakon provedene Javne rasprave i razmatranja pristiglih komentara, DERK je 26. travnja 2006. godine utvrdio tekst Odluke. Sa ciljem prikupljanja dodatnih sugestija i mišljenja, DERK je utvrđeni tekst Odluke uputio na adrese relevantnih subjekata u energetsom sektoru: Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, Komisija za vanjsku i trgovinsku politiku Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i Ministarstvu privrede, energetike i razvoja Republike Srpske, koji su iskazali pozitivno mišljenje i dali podršku donošenju ove Odluke.

Donošenjem ove odluke, te stupanjem na snagu početnog praga potrošnje za kvalificirane kupce, procenat otvorenosti tržišta električne energije od 1. siječnja 2007. godine iznosit će 33,3 %.

U skladu sa člankom 9.2. *Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini*, protiv ove odluke može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objave ove odluke.

Broj: 04-02-252-19/05
8. lipanj 2006. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Željko Topić